

MONDROS ATEŞKES ANTLAŞMASI VE TÜRK İSTİKLAL MÜCADELESİNE GİDEN YOL

Güzide ÇAKIR*

1918 yılının sonlarına doğru İttifak Devletleri'nin savaşı kazanma umutları tükenmişti. 29 Eylül 1918'de Bulgaristan savaştan çekilince, Osmanlı Devleti'nin Almanya ile bağlantısı da tamamen kopmuştu. Hal böyle olunca, Trakya ile İstanbul, Yunanistan üzerinden gelebilecek saldırılara açık durumdaydı. Zaten, can çekişen ekonomisi ile Almanya'nın, Osmanlı ordusuna askeri malzeme yollaması da tamamen imkansız hale gelmişti. Ayrıca Almanya'da 3 Ekim 1918'de ateşkes anlaşması önerisinde bulundu ve İngilizlerin Filistin'de başlayan saldırıları neticesinde, Şam ve Beyrut İngilizlere bırakılmıştı. Bu bağlamda cephede VII. Ordu kumandanı olan Mustafa Kemal Paşa, İngilizlerin ilerleyişini durdurmak amacıyla Halep'in kuzeyinde savunma hattı kurmayı hedefliyordu.

Bütün bu gelişmeler ışığında, İttihat ve Terakki Partisi Hükümeti, Sadrazam Talat Paşa'ya ateşkes girişiminde bulunması için yetki verdi. Osmanlı Hükümeti Wilson ilkeleri ışığı altında bir ateşkesi imzalamaya hazır olduğunu resmen bildirdi. Bunun üzerine yenildiğini anlayan Talat Paşa istifa etti. Savaşın son yılında padişah olan VI. Mehmet Vahdettin, İttihat ve Terakki Partisi karşıtıydı.

İngilizler, 23 Ekim tarihinde Osmanlı Hükümeti'ne, Limni Adası'na ait Mondros Limanı'nda ateşkes görüşmelerinin yapılacağını ve Anlaşma Devletleri adına İngiliz Amirali Calthorpe'nin yetkili olduğunu bildirdi. Bunun üzerine Bahriye (Denizcilik) Nazırı (Bakanı) Rauf Bey (Orbay) yönetimindeki bir kurul hemen Mondros'a gönderildi. Akabinde Osmanlı delegeleri, Wilson İlkelerinin ortak bir metin üzerinde uzlaşmaya varılacağını ümit ediyorlardı. Ancak Anlaşma Devletleri, daha önceden hazırlamış ve bir ateşkes anlaşmasından çok uzak, adeta teslim belgesine benzeyen bir metni Osmanlı heyeti önüne koydu. Bu metin ile Osmanlı'yı temsil eden heyete sınırlı söz hakkı tanındı. Beş gün süren görüşmeler neticesinde 30 Ekim 1918 günü Osmanlı Devleti ile diğer Anlaşma Devletleri arasında "Mondros Ateşkes Antlaşması" imzalandı. 31 Ekim günü yürürlüğe giren ve 25 maddeden oluşan bu kısa fakat çok önemli antlaşmanın hükümleri arasında bulunan ünlü 7. madde ile

---

* Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Yüksek Lisans Öğrencisi

İtilaf Devletlerine bir tehdit karşısında “önemli noktaları işgal etme” hakkının verilmesi, tarihteki diğer birçok antlaşmalara bakıldığında olağan bir durum sayılmazdı. Bu durum adeta Türkiye'nin Batılı emperyalistlerce paylaşılacağına bir göstergesiydi.

Osmanlı Devleti'ne imzalatılan ve bağımsızlık anlayışı ile asla bağdaşmayan Mondros Ateşkes Antlaşması, Osmanlı Devleti'nin egemenlik haklarını son derece daraltmaktaydı. Boğazların İtilaf Devletleri tarafından işgal edilmesi üzerine Anadolu ile Trakya bölgesinin bağlantısı kesilmişti. Bu sebepten dolayı da, İstanbul'un güvenliği tehlikeye düşmüştü. Ayrıca, eğer İtilaf Devletleri'nin güvenliklerini tehdit edebilecek bir durum oluşursa, herhangi bir stratejik öneme sahip noktayı işgal edebilecekleri koşulu ise yakın bir tarihte ülkenin bütünüyle işgal edileceğinin ilk belirtisiydi. Buradaki esas amaç, ileride bir Ermenistan Devleti'nin kurulmasına ortam hazırlamaktı.

İşte bu atmosfer içerisinde Türk milleti Gazi Mustafa Kemal Atatürk liderliğinde Anadolu'da ilkin Kuvayı Milliye şeklinde örgütlenen direnişi tam bağımsızlıkla sonuçlandıracak Türk İstiklal Mücadelesini başlatmıştır.